

## PRAKSISOVERSIGT · LANDBRUG, JAGT OG FISKERI

# Praksisoversigt over fødevarekriminalitet og straffesager efter fødevareloven

*Bøde- og fængselssager efter fødevarelovens § 60 – udmåling, kumulation og kontrolbesøgets lovlighed*

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 35 afgørelser · 2008-2026

[Læs online](#)

## INTRODUKTION

Fødevarelovens straffespor hviler på § 60, hvor udgangspunktet er bøde, men hvor straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år ved forsætlige eller groft uagtsomme overtrædelser, der har forvoldt sundhedsfare eller givet økonomisk fordel. Bødeniveauet er i vidt omfang fastlagt i forarbejderne – vejledende normalbøder fra ca. 1.000 kr. til 40.000 kr., der halveres for små og fordobles for store virksomheder – men domstolene fastholder, at strafudmålingen i sidste ende beror på en konkret vurdering. Praksis viser tre gennemgående stridspunkter: om bøder for flere forhold skal sammenlægges ved absolut kumulation eller fastsættes efter straffelovens § 88, hvornår gentagne overtrædelser udløser rettighedsfrakendelse eller virksomhedskarantæne, og om Fødevarestyrelsens kontrolbesøg uden retskendelse kan bruges som bevis i en straffesag. Højesteret har med **AM2024.09.03H** afklaret det sidste spørgsmål til myndighedens fordel, mens Københavns Byret i 2025 afviste anklagemyndighedens principale påstand om absolut kumulation.

## PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Fødevarelovens § 60, stk. 1, er en ren bødebestemmelse; fængsel indtil 2 år forudsætter efter stk. 2 både forsæt eller grov uagtsomhed OG enten sundhedsskade/fare herfor eller opnået eller tilsigtet økonomisk fordel.
- 02** Efter de oprindelige forarbejder skal faren for sundheden ikke have været konkret til stede – det er tilstrækkeligt, at gerningsmanden har fremkaldt en potentiel risiko for fødevarsikkerheden, fx ved at hindre eller vanskeliggøre myndighedernes arbejde.
- 03** De vejledende normalbødestørrelser stammer fra forarbejderne til lov nr. 1549 af 20. december 2006 og ligger typisk mellem 1.000 kr. og 20.000 kr.; manglende efterkommelse af påbud eller forbud efter § 52, stk. 1, takseres til 20.000 kr.
- 04** Bøden halveres for små virksomheder, forhøjes med 50 % for mellemstore og fordobles for store virksomheder, jf. omsætningskriteriet i § 60, stk. 5.

- 05** Efter § 60, stk. 6, fordobles normalbøden for virksomheder med anmærkninger ved mindst tre af de seneste fire kontrolbesøg, når der foreligger særlige omstændigheder – dårlig regelefterlevelse i mindst 12 måneder eller en grov overtrædelse som falsk sporbarhedsdokumentation eller forsætlig forfalskning.
- 06** Kriteriet om anmærkninger ved tre af fire kontrolbesøg kan efter forarbejderne ikke anvendes over for slagterier og andre virksomheder med daglig kontrol.
- 07** Fødevareloven indeholder ingen bestemmelse om absolut kumulation; Københavns Byret fastslog i 2-29615/2023, at bøder for flere forhold derfor fastsættes som en fælles straf efter straffelovens § 88.
- 08** Højesteret har i AM2022.12.15H og AM2025.05.27H bekræftet, at absolut kumulation kræver særlig lovhjemmel, og at nært sammenhængende overtrædelser ellers bedømmes efter modereret kumulation.
- 09** Forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse er efter forarbejderne fra 2010 i sig selv en skærpende omstændighed, der kan hæve den administrative bøde med 50 %.
- 10** Kontrolbesøg efter fødevarelovens § 53 kan gennemføres uden retskendelse, og bevismateriale herfra kan anvendes i en straffesag, når besøget er sagligt begrundet i tilsynsopgaven og ikke har strafforfølgning som primært formål – også når der foreligger mistanke om strafbart forhold.
- 11** Foto- og videodokumentation optaget under et administrativt kontrolbesøg er et sagligt led i sagsbehandlingen og kan indgå som bevis i den efterfølgende straffesag.
- 12** Gentagne og væsentlige overtrædelser af fødevarelovgivningen kan begrunde rettighedsfrakendelse, selv om et enkelt kontrolbesøg i perioden ikke gav anmærkninger.
- 13** Et administrativt bødeforlæg efter fødevarelovens § 61 er et strafferetligt tilbud, ikke en forvaltningsafgørelse, og kan derfor ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.
- 14** Markedsføring af fødevarer, der er farlige efter fødevareforordningens artikel 14, kan straffes efter national ret, selv om produktet lovligt sælges i andre EU-lande, når området ikke er harmoniseret.
- 15** Anmeldelse af et produkt til Fødevarestyrelsen udgør ikke en godkendelse og fritager ikke den professionelle erhvervsdrivende for uagtsomhedsansvar.
- 16** Juridiske personer kan pålægges strafansvar efter straffelovens 5. kapitel, jf. fødevarelovens § 60, stk. 4, og bødeniveauet fastsættes da under hensyn til virksomhedens størrelse – i mangel af oplysninger herom lægges den mindste virksomhedskategori til grund.

## Straffehjemlen i fødevarelovens § 60 og det tosporede sanktionssystem

§ 1

Fødevareloven bygger på et tosporet håndhævelsessystem. Det administrative spor omfatter indskærpelser, påbud, forbud, autorisationsfratagelse og virksomhedskarantæne efter [fødevarelovens § 52](#), [§ 52 a](#) og [§ 52 b](#), og

disse afgørelser prøves af Miljø- og Fødevareklagenævnet efter [§ 58 a, stk. 1](#) – det behandles i den selvstændige oversigt [fødevareklager](#). Denne oversigt dækker det strafferetlige spor.

Den centrale straffebestemmelse er [fødevarelovens § 60](#). Efter stk. 1 straffes med bøde den, der

- markedsfører fødevarer i strid med vildledningsforbuddet i [§ 14, stk. 1](#),
- undlader at efterkomme afgørelser truffet efter [§ 52, stk. 1](#), [§ 52 a](#), [§ 52 b, stk. 1 eller 2](#) eller [§ 59, stk. 1](#),
- undlader at give tilsynsmyndighederne adgang efter [§ 53](#),
- undlader at give oplysninger eller yde bistand efter [§ 54, stk. 1 og 4](#), eller
- undlader at udtage prøver efter [§ 54, stk. 3](#).

Strafferammen skærpes i [§ 60, stk. 2](#), hvorefter straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået med forsæt eller grov uagtsomhed, og der ved overtrædelsen enten er forvoldt skade på sundheden eller fremkaldt fare herfor, eller er opnået eller tilsigtet opnået en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre. Begge betingelser skal være opfyldt.

Lovforarbejderne til den oprindelige fødevarelov præciserer, at farekravet ikke er strengt:

*Det skal i den forbindelse understreges, at den i nr. 1 nævnte fare for sundheden ikke nødvendigvis skal have været konkret til stede i den enkelte sag. Det vil være tilstrækkeligt, at den ansvarlige gennem sine handlinger eller undladelser har fremkaldt en potentiel risiko for fødevaresikkerheden bl.a. ved at hindre eller vanskeliggøre fødevaremyndighedernes arbejde.*

I praksis anvendes fængselsrammen dog yderst sjældent. Langt hovedparten af de sager, der føres for domstolene, angår bødestraf efter stk. 1 eller efter straffebestemmelser fastsat administrativt i medfør af [§ 60, stk. 3](#). Den vigtigste af disse er [bekendtgørelsen om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om fødevarehygiejne](#), hvis [§ 1](#) og [§ 2](#) strafbelægger overtrædelser af henholdsvis [hygiejneforordningen 852/2004](#) og [forordning 853/2004 om animalske fødevarer](#), og hvis [§ 8](#) gentager fængselsrammen på 2 år under samme betingelser som lovens [§ 60, stk. 2](#).

Typisk sanktioneres de konkrete gerningsindhold via hygiejne- og mærkningsbekendtgørelserne. I [2-29615/2023](#) blev tiltalte således dømt efter [hygiejnebekendtgørelsens § 44, stk. 1](#) (kølekrav), [mærkningsbekendtgørelsens § 25, stk. 4](#) (dansk fødevareinformation) og [fødevarekontrolbekendtgørelsens § 26, stk. 1](#) (synlig kontrolrapport).

LOV

[Fødevareloven § 14, stk. 1](#)[Fødevareloven § 52, stk. 1](#)[Fødevareloven § 52b, stk. 1](#)[Fødevareloven § 53, stk. 1](#)[Fødevareloven § 54, stk. 1, 3](#)[Fødevareloven § 60, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

**Byretten** · Bøde til butiksejer for gentagne overtrædelser af kølekrav og manglende dansk mærkning samt usynlig smiley-rapport

19.03.2025

## § 2 De vejledende normalbødestørrelser og deres forankring i forarbejderne

Fødevareområdet har ingen bødetabel i selve loven. Niveauet fastlægges derimod i lovforarbejderne, og domstolene tager udtrykkeligt afsæt heri.



## Udmålingskriterierne i § 60, stk. 5-7: omsætning, berigelse og dårlig regelefterlevelse

[Fødevarelovens § 60, stk. 5](#) pålægger retten ud over straffelovens almindelige regler at tage hensyn til, om overtrædelsen har fremkaldt fare for fødevarer sikkerheden eller er begået som led i en systematisk, forsætlig eller groft uagtksom overtrædelse af fødevarelovgivningen, samt til den tilsigtede eller opnåede berigelse og virksomhedens omsætning.

Omsætningskriteriet blev indført efter konkurrenceretlig model, og formålet fremgår klart af de oprindelige forarbejder:

*Herved undgås, at den store virksomhed med de traditionelle bødestørrelser betragter bødesanktioner som almindelige driftsomkostninger. Forslaget omfatter alle virksomheder, uanset om de er selskabsejede eller enkeltmandsejede, idet de skadelige følger af overtrædelsen er uafhængig af ejerforhold.*

Forarbejderne understreger samtidig, at det ikke er meningen at overføre konkurrencerettens bødeniveau til fødevarerområdet, og at der alene skal tages hensyn til omsætningen i den virksomhed, der har begået overtrædelsen – ikke til en eventuel koncernomsætning.

Den praktiske omregning fremgår af forarbejderne til [LOV nr 465 af 14/05/2018](#):

*Det bemærkes, at der ved udmåling af den konkrete størrelse af bøden, også i disse tilfælde skal tages højde for virksomhedens størrelse, hvilket bl.a. indebærer, at bøden skal halveres for små virksomheder, forhøjes med 50 % for mellemstore virksomheder og fordobles for store virksomheder, jf. fødevarelovens § 60, stk. 5, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 1884.*

At virksomhedsstørrelsen er en reel udmålingsfaktor ses i **S-850-15**, hvor Østre Landsret fastholdt en bøde på 40.000 kr. til et selskab for markedsføring af farlige kosttilskud og udtrykkeligt bemærkede, at bødeniveauet var fastsat under forudsætning af, at virksomheden var lille, idet der ikke forelå konkrete oplysninger om størrelse eller omsætning. Fraværet af oplysninger om omsætning falder altså ud til den tiltaltes fordel.

Ved samme 2018-lov blev der indsat et nyt [§ 60, stk. 6](#), hvorefter det i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at virksomheden har fået anmærkninger ved mindst tre af de seneste fire foregående kontrolbesøg, hvis der foreligger særlige omstændigheder med hensyn til varigheden eller alvoren af overtrædelserne. Forarbejderne definerer begreberne præcist:

*Ved særlige omstændigheder med hensyn til varighed eller alvor af overtrædelser af fødevarelovgivningen forstås, at virksomheden enten har været i kategorien virksomhed med dårlig regelefterlevelse i mindst 12 måneder og har fortsat den dårlige regelefterlevelse i denne periode, eller - hvis der ikke er forløbet 12 måneder - har begået en grov overtrædelse som fx fabrikation af falsk sporbarhedsdokumentation eller forsætlig forfalskning af fødevarer.*

"Anmærkning" omfatter efter de almindelige bemærkninger indskærpelse, påbud, forbud, bødeforlæg eller politianmeldelse. Retsvirkningen er en fordobling: normalbøden på 20.000 kr. for manglende efterkommelse af påbud eller forbud bliver til 40.000 kr.

Bestemmelsen har dog en vigtig indbygget begrænsning:

*Det skal dog bemærkes, at den foreslåede bestemmelse ikke bør kunne anvendes over for slagterier og andre virksomheder, som er underlagt meget hyppig, herunder daglig kontrol. Disse virksomheder er på grund af en hyppig kontrol underlagt meget intensiv overvågning fra tilsynsmyndighederne.*

Endelig indsatte LOV nr 721 af 08/06/2018 et § 60, stk. 7, hvorefter det i almindelighed er en skærpende omstændighed, at overtrædelsen har fremkaldt nærliggende fare for spredning, herunder indslæbning, af de alvorlige indberetningspligtige smitsomme sygdomme hos klovbærende dyr. Bestemmelsen blev indført som led i indsatsen mod afrikansk svinepest og med det erklærede formål at sikre Danmarks veterinære stade og fastholde eksportmulighederne.

LOV

Fødevareloven § 60, stk. 5-7

PRAKSIS

**Landsretten** · Bødestraf for markedsføring af kosttilskud med Tribulus Terrestris og Withania Somnifera i strid med fødevareforordningen

25.02.2016

## Absolut kumulation eller fælles straf? Københavns Byrets afvisning i 2-29615/2023

Det mest omdiskuterede udmålingsspørgsmål på området er, hvordan bøden fastsættes, når en virksomhed tiltales for mange forhold på én gang. Fødevarestyrelsen og anklagemyndigheden har traditionelt lagt et princip om absolut kumulation til grund, dvs. simpel sammenlægning af normalbøden for hvert forhold.

Det spørgsmål blev sat på spidsen i 2-29615/2023. Tiltalte drev en delikatesseforretning og var tiltalt for ti forhold begået i løbet af 2023: seks tilfælde af letfordærlige varer opbevaret ved 9,9-13,1 °C mod det tilladte maksimum på 5 °C, tre tilfælde af importerede varer markedsført uden obligatorisk dansk fødevareinformation, og ét forhold om en kontrolrapport ophængt bag en foliering i butiksvinduet, så smileyen ikke kunne læses udefra. Tiltalte havde tidligere betalt bøder for tilsvarende forhold i 2021 og 2022.

Anklagemyndigheden nedlagde en dobbelt påstand:

| Påstandstype                       | Beløb      |
|------------------------------------|------------|
| Principal (absolut kumulation)     | 67.000 kr. |
| Subsidiær (almindelige principper) | 36.375 kr. |

Retten gennemgik lovens historie og forarbejder og konstaterede:

*Der ses ikke i fødevareloven at være bestemt, at bøder efter loven eller efter de i nærværende sag relevante bekendtgørelser skal sammenlægges efter princippet om absolut kumulation.*

Og videre:

*Herefter finder retten, at der ikke at være grundlag for at fravige straffelovens almindelige princip om straffastsættelsen som anført i straffelovens § 88.*

Straffen blev derfor fastsat efter straffelovens § 88 til en samlet bøde på 36.375 kr. – den subsidiære påstand – uden forvandlingsstraf, jf. straffelovens § 54, stk. 3. Retten lagde ved udmålingen vægt på forholdenes karakter, grovhed og gentagelsesvirkning, herunder tiltaltes tidligere bødeforelæg.

Afgørelsen ligger på linje med Højesterets generelle særlovspraksis. I **AM2022.12.15H** om tre samtidige overtrædelser af taxilovgivningen under én kørsel udtalte Højesteret:

*I tilfælde, hvor der foreligger flere overtrædelser af taxilovgivningen til samtidig pådømmelse, må det i overensstemmelse med de almindelige regler for straffens fastsættelse og efter forarbejderne til taxiloven bero på en konkret vurdering, om den samlede bødestraf bør fastsættes ved sammenlægning af bødetaksten for hver enkelt overtrædelse eller under anvendelse af princippet om modereret kumulation, jf. straffelovens § 88.*

Højesteret nedsatte bøden fra 54.000 kr. til 40.000 kr., fordi overtrædelserne var begået under én kørsel og havde nær sammenhæng. Samme linje følges i **AM2025.05.27H**, hvor Højesteret fastslog, at fællesstraffen skal fastsættes efter modereret kumulation, netop fordi færdselsloven ikke indeholder en særlig bestemmelse om absolut kumulation af fængselsstraffe – og i **Sag 190/2015** om flere samtidige nulgrænseovertrædelser.

Modsætningsvis viser **Sag 73/2025**, at absolut kumulation kan gennemføres, når lovgiver har hjemlet det, men at også dén hjemmel typisk indeholder en fravigelsesventil: Højesteret tog udgangspunkt i  $117 \times 6.000$  kr. = 702.000 kr. for manglende udlevering af takografdata, men nedsatte til ca. halvdelen med henvisning til [færdselslovens § 118 a, stk. 4](#), hvorefter absolut kumulation kan fraviges, når en kumuleret bøde i sig selv ikke forekommer rimelig henset til forseelsens karakter.

**Konsekvensen for fødevareområdet:** da fødevareloven ikke indeholder en tilsvarende kumulationsbestemmelse, er udgangspunktet en fælles straf efter straffelovens § 88, og anklagemyndighedens sammenlagte normalbøder fungerer som et loft snarere end som et resultat.

| LOV     | <a href="#">Færdselsloven § 118a, stk. 4</a>                                                                                                                                       | <a href="#">Straffeloven § 54, stk. 3</a> | <a href="#">Straffeloven § 88</a> |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------|
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Godskørsel uden tilladelse og takografbøde – rette ansvarssubjekt og EU-Domstolens Prefettura-doms rækkevidde (Sag 73/2025) 26.06.2026                         |                                           |                                   |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteret fastsætter straf for fjerdegangstilfælde af spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden til 50 dages fængsel efter modereret kumulation 27.05.2025 |                                           |                                   |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesterets nedsættelse af bøde for ulovlig taxikørsel gennem anvendelse af modereret kumulation 15.12.2022                                                    |                                           |                                   |
|         | <b>Højesteret</b> · Principper for udmåling af straf og førerretsfrakendelse ved flere samtidige overtrædelser af nulgrænsen for euforiserende stoffer 16.12.2015                  |                                           |                                   |
|         | <b>Byretten</b> · Bøde til butiksejer for gentagne overtrædelser af kølekrav og manglende dansk mærkning samt usynlig smiley-rapport 19.03.2025                                    |                                           |                                   |

## § 5 Vildledning efter § 14 og markedsføring af farlige fødevarer

[Fødevarelovens § 14, stk. 1](#) forbyder, at reklamer, mærkning og præsentation af fødevarer – herunder form, fremtræden, indpakning, arrangement og de omgivelser, hvori varerne udstilles – vildleder eller er egnet til at vildlede. Efter [stk. 2](#) finder bestemmelsen dog kun anvendelse i tilfælde, der ikke er omfattet af [artikel 16 i fødevareforordningen](#).

Denne subsidiaritet er udtrykkeligt tilsigtet. Lovforarbejderne til § 14 forklarer forholdet:

*Den foreslåede bestemmelse har ligesom i § 19, stk. 1, i den gældende fødevarelov et videre anvendelsesområde end art. 16 i fødevareforordningen, idet den omfatter vildledning i alle handelsled. Dette er en videreførelse af den gældende retstilstand. Det præciseres i stk. 2, at bestemmelsen er et supplement til fødevareforordningens art. 16 og ikke skal anvendes på det område, som dækkes af denne bestemmelse.*

Den praktiske konsekvens er, at vildledning over for forbrugere som hovedregel forfølges direkte via EU-reglerne – [artikel 16 i forordning 178/2002](#) og [artikel 7 i fødevareinformationsforordningen 1169/2011](#) – mens § 14 udfylder de resterende handelsled. Fødevarestyrelsen anvender i overvejende grad det administrative spor her; **21/02333** om vildledende markedsføring af en tilskudsblanding og **18/01419** om frygtfremkaldende anprisninger af et jerntilskud blev begge afgjort med indskærpelser, der efterfølgende blev stadfæstet af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Med hensyn til farlige fødevarer er den ledende strafferetlige afgørelse **S-850-15**. Et selskab havde fra juli 2008 markedsført ni kosttilskudsprodukter med Tribulus terrestris og Withania somnifera, som DTU Fødevareinstituttet havde klassificeret som uacceptable. Selskabet gjorde gældende, at produkterne lovligt sælges i bl.a. Italien, og at princippet om varernes frie bevægelighed derfor måtte tillade markedsføring i Danmark. Østre Landsret afviste dette:

*Landsretten lægger vægt på den omfattende og begrundede gennemgang, som DTU Fødevareinstituttet har foretaget som videnskabelig sagkyndig for fødevaremyndighederne, og finder det herefter som byretten godt gjort, at det tiltalte selskab fra juli 2008 har markedsført kosttilskudsprodukter, der var farlige i fødevareforordningens forstand, som i øvrigt anført i tildalen, og at selskabet, der efter direktørens oplysninger må anses for professionelt erhvervsdrivende på området, har handlet uagtsomt.*

To elementer er af principiel betydning. For det første: når området ikke er harmoniseret, foretages sikkerhedsvurderingen efter national ret, jf. [artikel 14, stk. 9, i forordning 178/2002](#), og det er derfor uden betydning, at produktet lovligt forhandles i en anden medlemsstat. Landsretten afviste af samme grund at forelægge spørgsmål for EU-Domstolen. For det andet: en anmeldelse af produktet til myndighederne medfører kun registrering i en database, ikke en godkendelse eller sikkerhedsvurdering – den professionelle erhvervsdrivende, der kendte Drogelisten, handlede derfor uagtsomt. Bøden blev fastsat til 40.000 kr., og den lange sagsbehandlingstid hos fødevaremyndighederne og anklagemyndigheden kunne efter en samlet vurdering ikke begrunde nedsættelse.

Samme materielle linje ses i den administrative praksis, hvor forbud mod tilsætning af 150 mg alfa-liponsyre (- **18/01797**) og mod hyaluronsyre fra mikroorganismer (**20/11836**) blev stadfæstet netop med den begrundelse, at området ikke er harmoniseret, og at lovlig markedsføring i andre EU-lande derfor ikke indskrænker danske myndigheders kompetence.

|         |                                                                                                                                                |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevareloven § 14, stk. 1, 2</a>                                                                                                  |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Bødestraf for markedsføring af kosttilskud med Tribulus Terrestris og Withania Somnifera i strid med fødevareforordningen | 25.02.2016 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om vildledende markedsføring af tilskudsblanding               | 15.03.2021 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af forbud mod markedsføring af kosttilskud med hyaluronsyre                                | 27.01.2021 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af forbud mod tilsætning af 150 mg alfa-liponsyre til kosttilskud                          | 09.09.2020 |

## § 6 Rettighedsfrakendelse, virksomhedskarantæne og rådgiverpåbud ved gentagne overtrædelser

Ved siden af bøden råder systemet over indgreb, der rammer selve retten til at drive fødevarer virksomhed. Praksis viser en klar gradbøjning efter mønsterets varighed og systematik.

**Rettighedsfrakendelse ved domstolene.** Det ledende eksempel er sagsparret **SS-2777/2008-FRB** og **SS-2528/2008-OLR**, der angår samme forretning. Byretten frifandt for anklagemyndighedens påstand om 2 års frakendelse med den begrundelse, at "det ikke findes godtgjort, at der er sket en systematisk overtrædelse af lovgivningen". Anklagemyndigheden ankede, og Østre Landsret nåede modsat resultat på grundlag af den samlede tilsynshistorik siden 2005:

*Tiltalte overtog forretningen i januar 2005. Ved tilsyn gennemført i forretningen den 31. marts 2005, 20. maj 2005, 20. april 2006, 10. januar 2007, 2. maj 2007, 5. november 2007 og 15. april 2008 er der i varierende omfang konstateret overtrædelser af fødevarerlovningen, navnlig i form af opbevaring af fødevarer ved for høje temperaturer, ukorrekt mærkning, mangelfuld renholdelse og utilstrækkelig egenkontrol. [...] Som følge heraf findes tiltalte gentagne gange væsentligt at have overtrådt fødevarerlovningen, og anklagemyndighedens påstand om rettighedsfrakendelse tages derfor i medfør af lov om næringsbreve til visse fødevarer virksomheder § 11 til følge. Den omstændighed, at tilsynet den 8. april 2008 ikke gav anledning til nogen anmærkninger, kan ikke føre til et andet resultat.*

To praksispointer følger heraf: for det første afskærer et enkelt rent kontrolbesøg ikke frakendelse, når mønsteret ellers er vedvarende; for det andet blev varigheden fastsat til 1 år og ikke de påståede 2 år, fordi der ikke tidligere var sket rettighedsfrakendelse over for tiltalte.

Om gentagelsesvirkningen ved lignende overtrædelser i fødevarehandelen illustrerer **S-916-12**, hvor Østre Landsret efter anklagemyndighedens anke skærpede bøden til 56.250 kr. for manglende pantmærkning (4. gangstilfælde) samt manglende dokumentation for chokolade- og mineralvandsafgift (begge 3. gangstilfælde), og hvor frakendelsen af retten til at drive fødevarerengros virksomhed blev udstrakt til at løbe indtil ophøret af en tidligere idømt frakendelse. Landsretten bemærkede, at forholdet begået i en periode, hvor en tidligere dom var under anke, fortsat skal betragtes som gentagelsestilfælde.

**Administrativ virksomhedskarantæne efter § 52 b.** Med **LOV nr 465 af 14/05/2018** fik ministeren efter **§ 52 b, stk. 1** hjemmel til at forbyde fortsat drift i indtil 6 måneder, og efter **stk. 2** til at forbyde den ansvarlige at udføre fødevareraktiviteter eller registrere/få autoriseret en ny virksomhed i tilsvarende periode. Målgruppen er præcist afgrænset i forarbejderne:

*Bestemmelsen er møntet på virksomheder, som er kategoriseret som virksomheder med dårlig regelefterlevelse, dvs. virksomheder, der har fået anmærkninger ved mindst tre af de seneste fire foregående kontrolbesøg. [...] Virksomhedskarantæne vil således kunne anvendes, hvis tilsynsmyndighederne gennem tid forgæves har forsøgt at få virksomheden til at rette varigt op med andre mindre indgribende sanktionsmuligheder.*

Afgørende for forholdet mellem sporene er, at karantæne og straf ikke anvendes kumulativt på samme forhold:

*Selvom virksomhedskarantæne er en administrativ afgørelse, vil tilsynsmyndighederne ikke iværksætte virksomhedskarantæne, hvis det forhold, som udløser virksomhedskarantænen, samtidig politianmeldes eller sanktioneres med et administrativt bødeforlæg.*

Manglende efterkommelse af karantænen er derimod selvstændigt strafbar efter [§ 60, stk. 1, nr. 2](#), og forarbejderne fastsætter niveauet: "Hvis en virksomhed ikke efterkommer afgørelsen om virksomhedskarantæne efter den foreslåede [§ 52 b, stk. 1 og 2](#), svarer dette til manglende efterkommelse af forbud efter [§ 60, stk. 1, nr. 2](#), for hvilket normalbødestørrelsen er 20.000 kr." – med fordobling til 40.000 kr., hvis kriteriet i [§ 60, stk. 6](#), er opfyldt.

**Rådgiver- og uddannelsespåbud efter § 52 a** giver ministeren hjemmel til at påbyde indhentelse af bistand fra en rådgiver og deltagelse i uddannelse. Straffehjemlen blev indsat med [LOV nr 110 af 26/02/2008](#), og forarbejderne til ændringen forklarer formålet kort og præcist: "Bestemmelserne strafpålægges for at sikre, at meddelte afgørelser efterkommes."

**Administrative tvangsbøder.** Endelig kan en virksomhed med anmærkninger ved mindst tre af de seneste fire kontrolbesøg efter [§ 52, stk. 4](#) pålægges daglige tvangsbøder, hvis den ikke efterkommer et påbud eller forbud, og der foreligger særlige omstændigheder. Justitsministeriets [vejledning om lov kvalitet](#) markerer det principielle forbehold ved denne sanktionsform: administrative tvangsbøder "kan ofte opfattes som en straf, og de er ikke omgærdet af samme retssikkerhedsgarantier som tvangsbøder pålagt af domstolene", hvorfor der kun bør gives hjemmel, når der foreligger et helt særligt behov for effektiv kontrol og håndhævelse.

LOV

[Fødevarerloven § 52b, stk. 1, 2](#)[Fødevarerloven § 52a](#)[Fødevarerloven § 52, stk. 4](#)[Fødevarerloven § 60, stk. 1](#)

|         |                                                                                                                                                |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Anklagemyndighedens anke over bødestraf og rettighedsfrakendelse for overtrædelse af afgiftslovgivning og miljølovgivning | 29.08.2012 |
|         | <b>Landsretten</b> · Rettighedsfrakendelse for overtrædelse af fødevarerlovgivningen                                                           | 16.10.2008 |
|         | <b>Byretten</b> · Dom for overtrædelse af fødevarerlovgivningen vedrørende temperatur og mærkning                                              | 22.08.2008 |

## Kontrolbesøg uden retskendelse – Højesterets afklaring i AM2024.09.03H

§ 7

[Fødevarerlovens § 53, stk. 1](#) giver tilsynsmyndigheden og særligt bemyndigede personer adgang "til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse" til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler, forretningsbøger og elektronisk opbevaret materiale med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver efter fødevarerlovgivningen. Politiet yder om nødvendigt bistand efter [stk. 2](#). Hertil kommer virksomhedens pligt efter [§ 54, stk. 1](#) til at give alle oplysninger – herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold – og vederlagsfrit yde bistand ved kontrol og prøveudtagning.

Denne adgang støder mod **retssikkerhedslovens § 9** (lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter), hvorefter tvangsindgreb over for en mistænkt som udgangspunkt alene må gennemføres efter retsplejeloens regler, medmindre indgrebet udelukkende tjener andre formål end at tilvejebringe oplysninger om det strafbare forhold.

Højesteret afklarede rækkevidden i **AM2024.09.03H**. Fødevarestyrelsen havde med politiets bistand gennemført to kontrolbesøg – det ene efter en kommunal bekymringshenvendelse, det andet efter en

anmeldelse fra Dyrenes Beskyttelse – og havde ved begge lejligheder foretaget foto- og videooptagelser. Tiltalte gjorde gældende, at besøgene reelt var ransagninger med straffefterforskning som primært formål, og at bevismaterialet derfor skulle afskæres. Højesteret afviste dette:

*Højesteret finder, at retssikkerhedslovens § 9 efter sin ordlyd og forarbejder – navnlig Folketingstidende 2003-04, tillæg B, s. 2144 – må forstås således, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at en myndighed uden retskendelse gennemfører et kontrolbesøg, hvis det er sagligt begrundet som led i udførelsen af myndighedens tilsyns- og kontrolopgaver.*

Højesteret fastslog videre, at det ikke ændrer indgrebets lovlighed, at der under besøget afsløres forhold, som tillige er strafbare, når det primære formål er administrativ kontrol og eventuel påbudsudstedelse, og at foto- og videodokumentation er et sagligt led i sagsbehandlingen med henblik på at fastslå grundlaget for et påbud. Materialet kunne derfor lovligt anvendes som bevis i straffesagen, og landsrettens dom på 50 dages fængsel samt frakendelse af retten til at beskæftige sig med produktionsdyr i 2 år blev stadfæstet. Dommen er registreret i vores database i tre parallelle udgaver – se også **Sag 9/2024** og **SS-9/2024-HJR**.

Selv om sagen materielt angik dyrevelfærd, er præmissen generel for særlovstilsyn, og den er direkte overførbart til fødevarelovens § 53, hvis adgangshjemmel er formuleret bredere endnu. Justitsministeriets [vejledning om retssikkerhedsloven](#) understøtter dette ved at fremhæve, at der på kontrolområder ofte er tale om kontrol af et "øjebliksbillede", hvor formålet ville blive forspildt ved forudgående varsling.

Et beslægtet spørgsmål – selvinkrimineringsforbuddet ved uanmeldte kontrolbesøg – blev afvist i **20-0067898**, hvor Landsskatteretten fandt, at der hverken på kontroltidspunktet eller forud for afgørelsen forelå en sådan konkret mistanke om strafbare afgiftsovertrædelser, at vejledningspligten efter retssikkerhedsloven var udløst. Tærsklen er altså i praksis "konkret mistanke", ikke blot en generel formodning.

Endelig bemærkes, at manglende medvirken i sig selv er strafbar: undladelse af at give adgang efter § 53 er strafbelagt i [§ 60, stk. 1, nr. 3](#), og undladelse af at give oplysninger eller yde bistand efter § 54 i [nr. 4](#). I **20/03224** henstillede Miljø- og Fødevareklagenævnet udtrykkeligt til Fødevarestyrelsen at overveje, om en virksomheds manglende vilje til at medvirke til kontrollen – herunder nægtelse af at oplyse navn – udgjorde en overtrædelse af § 54.

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                            |                                            |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevareloven § 53, stk. 1, 2</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <a href="#">Fødevareloven § 54, stk. 1</a> | <a href="#">Fødevareloven § 60, stk. 1</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteret stadfæster dom for uforsvarlig behandling af dyr og godkender beviser fra Fødevarestyrelsens kontrolbesøg uden retskendelse 03.09.2024<br><b>Højesteret</b> · Højesterets stadfæstelse af dom for uforsvarlig behandling af dyr og afklaring af regler for bevisindhentelse ved administrative kontrolbesøg 03.09.2024<br><b>Landsskatteretten</b> · Stadfæstelse af afgørelse om isafgift og dækningsafgift - Forbud mod selvinkriminering ikke tilsidesat 28.08.2023 |                                            |                                            |

## Administrative bødeforlæg efter § 61 og grænsen til den administrative klageprøvelse

Langt de fleste fødevareovertrædelser afgøres aldrig ved en domstol. [Fødevarelovens § 61, stk. 1](#) giver ministeren adgang til at tilkendegive, at en sag, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan afgøres uden retslig forfølgning, hvis den pågældende erklærer sig skyldig og betaler den angivne bøde inden en frist. Efter

[stk. 2](#) finder retsplejelovens regler om krav til anklageskrift og om retten til ikke at udtale sig tilsvarende anvendelse, og efter [stk. 3](#) bortfalder videre forfølgning, når bøden er betalt.

Ordningens rammer er beskrevet i [vejledningen om lov kvalitet](#), der opstiller de retssikkerhedsmæssige betingelser:

*Særmyndigheder bør således alene have adgang til at udstede bødeforelæg ved overtrædelse af nærmere angivne straffebestemmelser, når overtrædelserne generelt er ensartede, ukomplicerede og uden bevismæssige tvivlsspørgsmål. Endvidere bør sanktionsniveauet ligge fast.*

Det er netop derfor, at forarbejdernes normalbødestørrelser er så centrale: uden et fast niveau ville en bødeforlægsordning ikke være forsvarlig. Ministeriet har selv formuleret koblingen: "I medfør af § 61, stk. 1, kan sager, som i henhold til retspraksis sanktioneres med bøde i henhold til § 60, stk. 1, eller regler fastsat i medfør af § 60, stk. 3, afgøres ved administrative bødeforlæg udstedt af Fødevarestyrelsen."

En praktisk vigtig konsekvens er, at bødeforlægget ligger uden for den administrative klageadgang. I **25/07978** havde en virksomhed modtaget et varslet bødeforlæg på 5.000 kr. for manglende egenkontrol og klagede til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afviste at realitetsbehandle klagen:

*Et bødeforlæg er et tilbud om at få afsluttet en sag om en lovovertrædelse uden at politiet og domstolene bliver inddraget. Allerede af den grund vil en varsling af et bødeforlæg ikke være en afgørelse i forvaltningsretlig forstand.*

Samme afgrænsning ses i **19/05244**, hvor nævnet fastslog, at det ikke har kompetence til at behandle klager over administrative bødeforlæg, fordi disse ikke udgør afgørelser efter [§ 58 a, stk. 1](#). Virksomheden har derfor kun ét reelt valg: vedtage forlægget eller nægte det og lade sagen gå til politi, anklagemyndighed og domstol. Det er præcis den mekanisme, der producerer det tynde domsmateriale på området.

Sanktionsvalget mellem indskærpelse, påbud, forbud, bødeforlæg og politianmeldelse er beskrevet i Fødevarestyrelsens egne vejledninger. [Vejledningen om hygiejneregler for ferske fiskevarer](#) formulerer princippet:

*Udgangspunktet er en indskærpelse af førstegangsovertrædelser, men dette kan fraviges ved skærpende omstændigheder, fx forsætlig handling. Kontrollen kan udstede påbud, forbud, bøde eller politianmelde forholdet.*

Samme sanktioneringsprincipper henvises der til i [vejledningen om eksport af fødevarer](#) og i [vejledningen om novel foods](#), der begge henviser videre til Fødevarestyrelsens kontrolvejledning.

|         |                                                                                                                     |                                               |                                              |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevareloven § 58a, stk. 1</a>                                                                         | <a href="#">Fødevareloven § 60, stk. 1, 3</a> | <a href="#">Fødevareloven § 61, stk. 1-3</a> |
| PRAKSIS | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Afvisning af klage over varslet bødeforlæg vedrørende egenkontrol            |                                               | 03.09.2025                                   |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Afvisning af klage over Fødevarestyrelsens kontrolbesøg vedrørende rengøring |                                               | 10.09.2019                                   |

## Ansvarssubjektet: juridiske personer og fødevarelederens objektive

### § 9 ansvar

[Fødevarelovens § 60, stk. 4](#) fastslår, at der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Bestemmelsen anvendes rutinemæssigt: i **S-850-15** var det tiltalte et selskab, og bøden på 40.000 kr. blev udmålt mod selskabet under hensyn til dets – formodede – størrelse.

Ansvarsplaceringen suppleres af EU-retten grundprincip i [artikel 17, stk. 1, i fødevareforordningen 178/2002](#), hvorefter fødevarevirksomhedslederen bærer ansvaret for, at kravene i fødevarelovgivningen overholdes. Dette ansvar er i den administrative praksis konsekvent tolket som strengt.

Det klareste udtryk findes i **18/04397**, hvor der blev påvist *Listeria monocytogenes* i tre ud af fem prøver af en løgpølse. Virksomheden gjorde gældende, at der ikke forelå procedure- eller hygiejnesvigt, og at kontamineringen sandsynligvis stammede fra det ferske råvarekød. Nævnet fastslog, at fødevarevirksomhedsledere har et objektivt ansvar for, at produkterne overholder de mikrobiologiske kriterier i [forordning 2073/2005](#), og at en overtrædelse hverken forudsætter uagtsomhed eller svigt i hygiejnen – selv om procedurene var fulgt, var de utilstrækkelige til at forhindre forureningen. Tilsvarende blev virksomhedens ansvar for at agere på kendte positive salmonellaprøver fastslået i **18/07208** og for at sikre prøveudtagning for salmonella i hakket oksekød i **24/10526**. Fødevarestyrelsens [mikrobiologivejledning](#) beskriver kriteriernes anvendelsesområde nærmere.

Ansaret rækker også ud i leverandørkæden. I **23/12926** blev det fastslået, at det er virksomhedens eget ansvar at sikre, at dens leverandører er autoriserede eller registrerede, og at kendskab til leverandørens mangeårige erfaring ikke fritager. I **20/08710** og **24/09912** blev drift uden registrering sanktioneret, uanset at virksomheden troede sig registreret. Og i sporbarhedssagerne **18/09439**, **20/00591** og **22/06966** var det gennemgående, at det er forholdene på kontroltidspunktet, der er afgørende – efterfølgende fremsendt dokumentation kan ikke reparere en manglende sporbarhed, og håndskrevne tilføjelser på elektroniske fakturaer blev afvist, fordi de ville gøre sporbarheden "illusorisk og vilkårlig".

Denne strenge ansvarsnorm er relevant for det strafferetlige spor på to måder. For det første viser den, hvad der udgør gerningsindholdet, når Fødevarestyrelsen vælger at politianmelde frem for at indskærpe. For det andet er falsk sporbarhedsdokumentation ét af de to eksempler, forarbejderne til 2018-loven udtrykkeligt nævner som en "grov overtrædelse", der udløser bødefordobling og virksomhedsskarantæne uden krav om 12 måneders forudgående dårlig regelefterlevelse – det andet eksempel er forsætlig forfalskning af fødevarer.

At forsæt kan konstateres i praksis, viser **21/04279**, hvor en producent solgte over 15.000 æg fra en besætning under offentligt tilsyn for salmonella i strid med et salgsforbud. Overtrædelsen blev vurderet som forsætlig, fordi klageren var informeret om reglerne via Fødevarestyrelsens tilsynsbrev og i hvert fald havde accepteret muligheden for, at afsætningen ville være i strid med reglerne. Sagen blev afgjort med en 20 % nedsættelse af landbrugsstøtten efter krydsoverensstemmelsesreglerne – et tredje sanktionsspor, der behandles i [landbrugsstøtte-direkte-betalinger](#) – men det samme faktum ville efter [§ 60, stk. 2](#) kunne aktivere fængselsrammen, hvis der tillige var opnået økonomisk fordel.

|         |                                                                                                                                                                      |            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevareloven § 60, stk. 2, 4</a>                                                                                                                        |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Bødestraf for markedsføring af kosttilskud med Tribulus Terrestris og Withania Somnifera i strid med fødevareforordningen                       | 25.02.2016 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse om mikrobiologiske kriterier for salmonella i hakket oksekød                                     | 20.01.2025 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af sanktioner mod uregistreret fødevarevirksomhed for manglende sporbarhed og overtrædelse af registreringspligt | 06.01.2025 |

|                                                                                                                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende modtagelse af fødevarer fra ikke-registreret virksomhed                                                    | 30.11.2023 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af Fødevarestyrelsens afgørelse om beslaglæggelse af fødevarer grundet manglende sporbarhed                                           | 31.08.2022 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af nedsættelse af landbrugsstøtte grundet overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav ved salg af æg fra salmonella-mistænkt besætning | 21.12.2021 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende registrering af fødevarevirksomhed                                                               | 30.09.2020 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse i sag om sporbarhedsdokumentation i Aarhus Kommune                                                                    | 20.03.2020 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse om manglende sporbarhed i fødevarevirksomhed                                                                          | 03.06.2019 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende overholdelse af mikrobiologiske kriterier for fødevarer                                                    | 17.01.2019 |
| <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende Listeria i løgpølse                                                                                        | 28.11.2018 |

## Grænsefladen til den administrative kontrol – hvornår bliver en anmærkning til en straffesag

§ 10

For at forstå strafudmålingen på fødevarerområdet er det nødvendigt at kende det administrative underlag, der producerer sagerne. Det er ikke enhver overtrædelse, der ender som straffesag, og gentagelsesvirkningen i [§ 60, stk. 6](#) beregnes netop på grundlag af den administrative anmærkningshistorik.

Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis viser, hvor lav tærsklen for en anmærkning er. Brune belægninger på lamellerne i en nyindkøbt isterningemaskine (**20/12640**), skimmellignende vækst på hylderne i en ostekøler (**21/05164**), rust og afskalning på køleskabshylder samt en revnet gummiliste (**22/10450**), fedt- og kødrester på en bensav og et transportbånd (**21/06583**) og for korte tænger ved en buffet (**23/11286**) er alle blevet stadfæstet som ikke-bagatelagtige overtrædelser af [hygiejneforordningen 852/2004](#). Det gennemgående kriterium er, om forholdet kan være opstået under dagens produktion – hvis ikke, foreligger en overtrædelse.

Tre principper går igen i nævnets praksis og har direkte betydning for straffesagernes bevisbedømmelse:

- **Øjebliksbilledet er afgørende.** Det er forholdene på kontroltidspunktet, der bedømmes. Efterfølgende udbedring, bestilling af nye reservedele eller fotos taget efter besøget kan ikke afkræfte konstateringen.
- **Fotodokumentation vejer tungt.** Nævnet lægger konsekvent den tilsynsførendes detaljerede beskrivelse og fotodokumentation til grund, og der kræves væsentlige holdepunkter for at tilsidesætte Fødevarestyrelsens faglige vurdering.
- **Tidligere ren kontrol er uden betydning.** At virksomheden har haft elitesmiley i flere år, eller at samme udstyr blev kontrolleret uden anmærkninger en uge tidligere, ændrer ikke bedømmelsen.

De samme tre principper gik igen i **2-29615/2023**, hvor Københavns Byret lagde de tilsynsførendes forklaringer til grund og fandt det bevist, at kontrolrapporten på grund af sin placering bag en vinduesfoliering ikke opfyldte kravene til synlighed og læsbarhed.

Overgangen fra administrativ reaktion til straffesag sker typisk, når mindre indgribende midler har vist sig utilstrækkelige. Det er præcis den logik, forarbejderne til virksomhedskarantænen udtrykker – karantæne kan anvendes, "hvis tilsynsmyndighederne gennem tid forgæves har forsøgt at få virksomheden til at rette varigt op med andre mindre indgribende sanktionsmuligheder" – og den samme trappe genkendes

i **SS-2528/2008-OLR**, hvor politianmeldelsen først blev indgivet, efter at et forudgående salgsforbud var konstateret overtrådt.

Bemærk endelig, at klageprøvelsen af Fødevarestyrelsens indskærpelser, påbud, forbud, autorisationsafgørelser og smileyordningens offentliggørelse hører under [fødevareklager](#) og ikke behandles nærmere her.

Dyrevelfærdssiden af kontrollen – herunder rettighedsfrakendelse efter dyrevelfærdsloven – dækkes af [dyremishandling](#), og de beslægtede strafferetlige miljøovertrædelser af [miljoesager-strafferet](#).

|         |                                                                                                                                      |                                             |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevarerloven § 58a, stk. 1</a>                                                                                         | <a href="#">Fødevarerloven § 60, stk. 6</a> |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Rettighedsfrakendelse for overtrædelse af fødevarerlovgivningen                                                 | 16.10.2008                                  |
|         | <b>Byretten</b> · Bøde til butiksejer for gentagne overtrædelser af kølekrav og manglende dansk mærkning samt usynlig smiley-rapport | 19.03.2025                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende beskyttelse af fødevarer mod kontaminering  | 31.10.2023                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende overholdelse af hygiejnebestemmelser        | 28.10.2022                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af udstyr                        | 08.09.2021                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af ostekøler                     | 25.08.2021                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af udstyr i Ringkøbing-Skjern    | 15.12.2020                                  |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af realitetsbehandling i sag om autorisation         | 10.01.2019                                  |

## § 11 Sammenfatning: hvad praksis kan bruges til

Fødevarerkriminalitet er i dansk ret først og fremmest et bødeområde med en sjældent anvendt fængselsramme. Praksisbilledet kan sammenfattes i seks punkter.

**1. Forarbejderne er den primære udmålingskilde.** Fordi fødevarerloven ikke indeholder en bødetabel, hentes niveauet i lovbemærkningerne til [LOV nr 1549 af 20/12/2006](#) og de senere ændringslove. En forsvarer eller anklager bør derfor i enhver fødevarer sag starte i forarbejderne – men også holde fast i, at domstolene betragter dem som vejledende.

**2. Multiplikatorerne er kumulative, men ikke automatiske.** Normalbøden korrigeres for virksomhedsstørrelse (halvering / +50 % / fordobling), for forsæt eller grov uagtsomhed (+50 %) og for dårlig regelefterlevelse (fordobling efter [§ 60, stk. 6](#)). Forarbejderne slår dog gennemgående fast, at "fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen".

**3. Absolut kumulation kræver hjemmel.** Det er den vigtigste enkeltstående lære af **2-29615/2023**: uden en kumulationsbestemmelse i fødevarerloven fastsættes en fælles straf efter [straffelovens § 88](#). Den samlede bøde blev 36.375 kr. mod anklagemyndighedens principale påstand på 67.000 kr. – en reduktion på ca. 46 %. Dette svarer til Højesterets linje i **AM2022.12.15H** og **AM2025.05.27H**, og **Sag 73/2025** viser modsætningsvis, at selv hvor loven hjemler absolut kumulation, kan resultatet nedsættes, når den kumulerede bøde ikke forekommer rimelig.

**4. Bevis fra administrative kontrolbesøg står fast.** Efter **AM2024.09.03H** kan foto- og videomateriale fra et kontrolbesøg gennemført uden retskendelse anvendes i straffesagen, når besøget var sagligt begrundet i tilsynsopgaven – også når der forelå mistanke om strafbart forhold. Et forsvar bygget alene på bevisafskæring efter retssikkerhedslovens § 9 har derfor ringe udsigt til at føre igennem, medmindre det kan godtgøres, at strafforfølgning var indgrebets primære formål.

**5. Rettighedsfrakendelse afhænger af mønsteret, ikke af den enkelte overtrædelse.** Byret og landsret nåede modsatte resultater i samme sag i 2008 – forskellen lå i, om tilsynshistorikken samlet set godtgjorde en systematisk overtrædelse. Enkeltstående rene kontrolbesøg i perioden er ikke tilstrækkeligt til at afværge frakendelse, jf. **SS-2528/2008-OLR**, og varigheden gradueres efter, om der tidligere er sket frakendelse.

**6. Domsmaterialet er tyndt af strukturelle grunde.** Ordningen med administrative bødeforlæg efter § 61 betyder, at kun de sager, hvor virksomheden nægter at vedtage, eller hvor niveauet overstiger bødeforlægsordningens rammer, når domstolene – og bødeforlægget kan ikke påklages administrativt, jf. **25/07978**. Praksisoversigtens vejledende værdi skal derfor læses i lyset af, at de offentliggjorte domme repræsenterer de bestridte sager, ikke gennemsnittet.

Retstilstanden er stabil: fødevareloven er senest konsolideret i lovebekendtgørelse af 17. januar 2025, og der foreligger ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer af loven.

|         |                                                                                                                                                                         |                                            |                                   |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|-----------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Fødevareloven § 60, stk. 6</a>                                                                                                                              | <a href="#">Fødevareloven § 61, stk. 1</a> | <a href="#">Straffeloven § 88</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Godskørsel uden tilladelse og takografbøde – rette ansvarssubjekt og EU-Domstolens Prefettura-doms rækkevidde (Sag 73/2025)                         |                                            | 26.06.2026                        |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteret fastsætter straf for fjerdegangstilfælde af spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden til 50 dages fængsel efter modereret kumulation |                                            | 27.05.2025                        |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteret stadfæster dom for uforsvarlig behandling af dyr og godkender beviser fra Fødevarestyrelsens kontrolbesøg uden retskendelse              |                                            | 03.09.2024                        |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesterets nedsættelse af bøde for ulovlig taxikørsel gennem anvendelse af modereret kumulation                                                    |                                            | 15.12.2022                        |
|         | <b>Landsretten</b> · Rettighedsfrakendelse for overtrædelse af fødevarelovgivningen                                                                                     |                                            | 16.10.2008                        |
|         | <b>Byretten</b> · Bøde til butiksejer for gentagne overtrædelser af kølekrav og manglende dansk mærkning samt usynlig smiley-rapport                                    |                                            | 19.03.2025                        |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Afvisning af klage over varslet bødeforlæg vedrørende egenkontrol                                                                |                                            | 03.09.2025                        |

## REFERENCE Lovgrundlag 7 paragraffer

|                                                   |                                           |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <a href="#">Fødevareloven § 14</a> stk. 1         | <a href="#">Fødevareloven § 52</a> stk. 1 |
| <a href="#">Fødevareloven § 52b</a> stk. 1        | <a href="#">Fødevareloven § 53</a> stk. 1 |
| <a href="#">Fødevareloven § 60</a> stk. 1, 2, 5-7 | <a href="#">Fødevareloven § 61</a> stk. 1 |
| <a href="#">Straffeloven § 88</a>                 |                                           |

## MATERIALE Citerede afgørelser 34 afgørelser

## HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

6

|            |                                                                                                                                                     |               |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 26.06.2026 | Godskørsel uden tilladelse og takografbøde – rette ansvarssubjekt og EU-Domstolens Prefettura-doms rækkevidde (Sag 73/2025)                         | 73-2025       |
| 27.05.2025 | Højesteret fastsætter straf for fjerdegangstilfælde af spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden til 50 dages fængsel efter modereret kumulation | AM2025.05.27H |
| 03.09.2024 | Højesterets stadfæstelse af dom for uforsvarlig behandling af dyr og afklaring af regler for bevisindhentelse ved administrative kontrolbesøg       | 6086-7290     |
| 03.09.2024 | Højesteret stadfæster dom for uforsvarlig behandling af dyr og godkender beviser fra Fødevarestyrelsens kontrolbesøg uden retskendelse              | AM2024.09.03H |
| 15.12.2022 | Højesterets nedsættelse af bøde for ulovlig taxikørsel gennem anvendelse af modereret kumulation                                                    | 51/2022       |
| 16.12.2015 | Principper for udmåling af straf og førerretsfrakendelse ved flere samtidige overtrædelser af nulgrænsen for euforiserende stoffer                  | 190-2015      |

## LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

3

|            |                                                                                                                             |           |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 25.02.2016 | Bødestraf for markedsføring af kosttilskud med Tribulus Terrestris og Withania Somnifera i strid med fødevarereforordningen | S-850-15  |
| 29.08.2012 | Anklagemyndighedens anke over bødestraf og rettighedsfrakendelse for overtrædelse af afgiftslovgivning og miljølovgivning   | S-916-12  |
| 16.10.2008 | Rettighedsfrakendelse for overtrædelse af fødevarerelov givningen                                                           | 6246-7483 |

## BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

2

|            |                                                                                                                    |              |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 19.03.2025 | Bøde til butiksejer for gentagne overtrædelser af kølekrav og manglende dansk mærkning samt usynlig smiley-rapport | 2-29615/2023 |
| 22.08.2008 | Dom for overtrædelse af fødevarerelov givningen vedrørende temperatur og mærkning                                  | 6213-7448    |

## LANDSSKATTERET TEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

1

|            |                                                                                                        |            |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 28.08.2023 | Stadfæstelse af afgørelse om isafgift og dækningsafgift - Forbud mod selvinkriminering ikke tilsidesat | 20-0067898 |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|

## MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

22

|            |                                                                                                                                  |          |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 03.09.2025 | Afvisning af klage over varslet bødeforlæg vedrørende egenkontrol                                                                | 25/07978 |
| 20.01.2025 | Stadfæstelse af indskærpelse om mikrobiologiske kriterier for salmonella i hakket oksekød                                        | 24/10526 |
| 06.01.2025 | Stadfæstelse af sanktioner mod uregistreret fødevarerevirk somhed for manglende sporbarhed og overtrædelse af registreringspligt | 24/09912 |
| 30.11.2023 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende modtagelse af fødevarer fra ikke-registreret virksomhed                                  | 23/12926 |
| 31.10.2023 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende beskyttelse af fødevarer mod kontaminering                                     | 23/11286 |

|            |                                                                                                                                                    |                  |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 28.10.2022 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende overholdelse af hygiejnebestemmelser                                                             | 22/10450         |
| 31.08.2022 | Stadfæstelse af Fødevarestyrelsens afgørelse om beslaglæggelse af fødevarer grundet manglende sporbarhed                                           | 22/06966         |
| 21.12.2021 | Stadfæstelse af nedsættelse af landbrugsstøtte grundet overtrædelse af krydsoverensstemmelseskrav ved salg af æg fra salmonella-mistænkt besætning | 21/04279         |
| 08.09.2021 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af udstyr                                                                             | 21/06583         |
| 25.08.2021 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af ostekøler                                                                          | 21/05164         |
| 15.03.2021 | Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om vildledende markedsføring af tilskudsblanding                                                          | 21/02333         |
| 27.01.2021 | Stadfæstelse af forbud mod markedsføring af kosttilskud med hyaluronsyre                                                                           | 20/11836         |
| 15.12.2020 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende mangelfuld rengøring af udstyr i Ringkøbing-Skjern                                                         | 20/12640         |
| 30.09.2020 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende manglende registrering af fødevarevirksomhed                                                               | 20/08710         |
| 09.09.2020 | Stadfæstelse af forbud mod tilsætning af 150 mg alfa-liponsyre til kosttilskud                                                                     | 18/01797 (33035) |
| 20.03.2020 | Stadfæstelse af indskærpelse i sag om sporbarhedsdokumentation i Aarhus Kommune                                                                    | 20/00591         |
| 06.01.2020 | Stadfæstelse af indskærpelser vedrørende markedsføring af kosttilskud                                                                              | 18/01419         |
| 10.09.2019 | Afvisning af klage over Fødevarestyrelsens kontrolbesøg vedrørende rengøring                                                                       | 19/05244         |
| 03.06.2019 | Stadfæstelse af indskærpelse om manglende sporbarhed i fødevarevirksomhed                                                                          | 18/09439         |
| 17.01.2019 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende overholdelse af mikrobiologiske kriterier for fødevarer                                                    | 18/07208         |
| 10.01.2019 | Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af realitetsbehandling i sag om autorisation                                                              | 18/07781         |
| 28.11.2018 | Stadfæstelse af indskærpelse vedrørende Listeria i løgpølse                                                                                        | 18/04397         |